

Datakompas

Op koers naar een datagedreven,
toekomstbestendige binnenstad

Mei 2026

Datakompas

We hebben een dashboard
maar gebruiken het niet

Het aantal bezoekers
is afgenomen ...

De leegstand
is toegenomen

Wat is een
goede telmethode?

We willen
een dashboard

We hebben veel data
maar doen er weinig mee

Rol van data in de binnenstad

Door (selectief) data te koppelen aan een gedragen ambitie en beleidsdoelen, krijgt het een functie. Het maakt zichtbaar welke koers je vaart en wat het resultaat is van de inspanningen die je hiervoor levert. Je gaat het functioneren van de stad beter begrijpen. En dat motiveert om eraan te blijven werken!

Colofon

Op koers naar een datagedreven, toekomstbestendige binnenstad

In opdracht van

City Deal Dynamische Binnensteden

Auteur

Anouk Mensen | AnalyZus

Vormgeving

Breakfast Media
Sarah Duister

Onder begeleiding van

Arno Ruigrok van City Deal Dynamische Binnensteden
Platform de Nieuwe Winkelstraat
Platform Binnenstadsmanagement
Gemeente Eindhoven
Gemeente Rotterdam
Gemeente Utrecht

April 2026

Agenda
Stad

CITY DEAL

Dynamische
Binnensteden

City Deal Dynamische Binnensteden is een samenwerking tussen de gemeentes Rotterdam, Amsterdam, Groningen, Eindhoven, Den Haag, Roosendaal, Utrecht, Hilversum, Dordrecht en Nijmegen, de ministeries Binnenlandse Zaken en Koninkrijkszaken, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Justitie en Veiligheid, Economische Zaken en kennis- en netwerkorganisaties Platform31, INretail en Retail Innovation Platform.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Data als onderdeel van beleidsproces	
Aanpak	5
1. Inhoud: van doelen naar data	
2. Databronnen	
3. Organisatie: van data naar doen	
1. Inhoud: van doelen naar data	6
Doelen	
Belangen	
Indicatoren	
Instrumenten	
2. Databronnen	9
Klimaat	
Veiligheid	
Mobiliteit	
Functiemix	
Gebruik	
Functioneren	
3. Organisatie: van data naar doen	13
Datakapitein (eindverantwoordelijk)	
Data-analyse	
Duiding en vervolg	
Communicatie	
Ten slotte	16
Bijlage 1: Bronnenbeschrijving	17
Bijlage 2: Toepassing Datakompas Stadshaven	19

Inleiding

Data & monitoring staat hoog op de agenda van de deelnemers van de City Deal Dynamische Binnensteden. Met de digitalisering van onze economie en maatschappij komen steeds meer data beschikbaar. Deze kunnen worden benut om prestaties te monitoren, zo ook in binnensteden. De kennis over deze data (beschikbaarheid, kwaliteit, specificaties, interpretatie ed.) en de toepassingsmogelijkheden daarvan, is bij veel gemeenten nog beperkt. Bovendien zijn data vaak versnipperd beschikbaar (bij verschillende gemeentelijke afdelingen of bij externe binnenstadspartners). Dit heeft tot gevolg dat de data onvoldoende (of inefficiënt of niet op de juiste manier) worden gebruikt en vaak niet zijn geïntegreerd in een beleidsproces¹. Terwijl data juist van grote toegevoegde waarde kan zijn bij het sturen op een toekomstbestendige binnenstad.

Data als onderdeel van beleidsproces

Om data effectief toe te passen zal het onderdeel moeten vormen van een beleidsproces. Dit proces begint met het stellen van *beleidsdoelen*. Om te bepalen in hoeverre je je beleidsdoelen realiseert, moeten *indicatoren* (KPI's) vastgesteld worden die de resultaten van het beleid monitoren. Voor de uitvoering van het beleid hebben de stakeholders in binnensteden instrumenten beschikbaar. Het is belangrijk om bij de start van het sturingsproces na te denken over wie welke *instrumenten* inzet om het gewenste resultaten te behalen (sturen en bijsturen). Vervolgens zullen de indicatoren gemonitord moeten worden en met behulp van *analyse* en *duiding* vastgesteld worden in hoeverre de beleidsuitvoering (instrumenten) heeft bijgedragen aan de doelrealisatie.

Door data onderdeel te laten zijn van een beleidsproces en ze te koppelen aan een gedeelde ambitie en gedragen beleidsdoelen, krijgen de data een duidelijke functie en gaan de uitkomsten voor de betrokkenen meer leven. Het maakt zichtbaar wat het resultaat is van de inspanningen die je hebt geleverd om je doelen te realiseren! En dat motiveert om eraan te blijven werken!

Een voorbeeld van zo'n proces zijn de grote transitie- en transformatieopgaven waar gemeenten voor staan. Data kan laten zien waar een binnenstad staat, hoe het (in brede zin) functioneert, waar de aandachtspunten en kansen zich bevinden maar ook wat het effect van de transformaties is. Door data een vast onderdeel te laten zijn van plan- en visievorming wordt bijgedragen aan een doeltreffende en effectieve inzet van het instrumentarium ten behoeve van een toekomstbestendige binnenstad.

Noot:

Bij de binnenstad zijn vaak meerdere partijen betrokken die hun eigen beleid voeren en doelen stellen (bijvoorbeeld met detailhandelsbeleid, biz-plannen en marketingplannen). In voorliggende notitie stellen wij gemeentelijke organisaties, hun meerjarig beleid en de daarbij behorende kennisbehoefte centraal. Dit betekent onder andere dat wij uitgaan van data die op binnenstadniveau beschikbaar zijn en jaarlijks geactualiseerd worden. Andere binnenstadspartners kunnen behoefte hebben op meer specifieke data (op een lager geografisch schaalniveau en met een hogere actualisatiefrequentie). Dit neemt niet weg dat veel informatie uit voorliggende notitie ook andere binnenstadspartners en/of samenwerkingsverbanden kan helpen in hun proces van data & monitoring t.b.v. een goed functionerende binnenstad.

¹ In de City Deal [Een slimme stad, zo doe je dat](#) (en specifiek de rapportage "Ontwerpen met data") wordt meer uitgebreid ingegaan op het proces van datagedreven sturen op ruimtelijke ontwikkelingen. Ook wijzen we hierbij op [DatCan](#) dat een datagedreven innovatiecanvas biedt voor de publieke sector. Het helpt gemeenten om tot succesvolle dataprojecten te komen. Daarnaast kan het [OGSM-model](#) helpen effectief strategische plannen te maken en te monitoren.

Aanpak

Het doel van het project 'data & monitoring' is om gemeenten een praktisch toepasbare handleiding te bieden voor het effectief toepassen van data voor het sturen op een toekomstbestendige binnenstad. Dit hebben we gedaan langs de volgende drie lijnen:

1. Inhoud: van doelen naar data

Het eerste onderdeel biedt een routebeschrijving naar relevante data voor de binnenstad. We besteden aandacht aan:

- ✓ [Doelen](#)
- ✓ [Belangen](#)
- ✓ [Indicatoren](#)
- ✓ [Instrumenten](#)

2. Databronnen

In het tweede onderdeel bieden wij een overzicht van [databronnen](#) die de benodigde data kunnen leveren. Dit doen wij voor de volgende zes beleidsthema's:

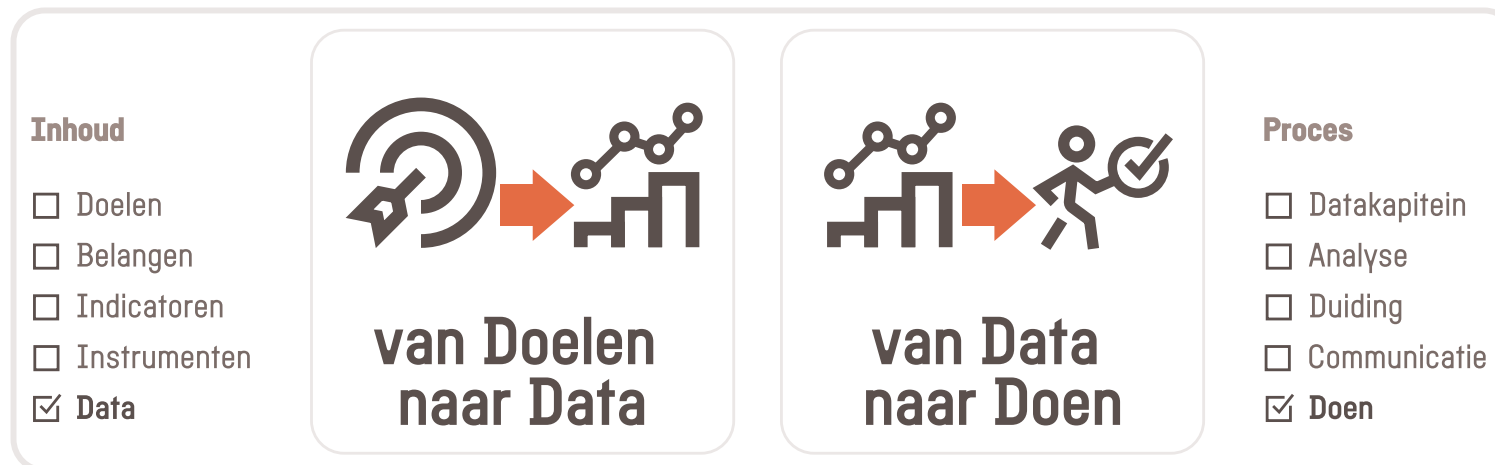
- ✓ [Klimaat](#)
- ✓ [Veiligheid](#)
- ✓ [Mobiliteit](#)
- ✓ [Functiemix](#)
- ✓ [Gebruik](#)
- ✓ [Economisch functioneren](#)

3. Organisatie: van data naar doen

In het derde onderdeel laten we zien wat nodig is om van data naar een effectieve toepassing daarvan, te komen. We besteden aandacht aan:

- ✓ [Datakapitein](#)
- ✓ [Analyse](#)
- ✓ [Duiding en vervolg](#)
- ✓ [Communicatie](#)

In [bijlage 2](#) is een fictieve case opgenomen van een gemeente die het Datakompas - volgens de in dit rapport beschreven aanpak - heeft toegepast.

1. Inhoud: van doelen naar data

Onderstaande figuur biedt een visuele weergave van de routebeschrijving naar een datagedreven binnenstad. Het biedt een hulpmiddel voor gemeenten (en andere binnenstadspartners) om hierin keuzes te maken die uiteindelijk leiden naar een zorgvuldige en effectieve dataselectie.

☑ Doelen

Allereerst hebben we gekeken op welke beleidsthema's een gemeente zichzelf **doelen** kan stellen voor de binnenstad. Niet alle thema's zullen voor iedere binnenstad (even) relevant zijn. De thema's zijn een hulpmiddel om na te denken over het functioneren van je binnenstad en hier focus in aan te brengen en/of keuzes in te maken. Ook helpen de beleidsthema's inzichtelijk te maken welke (andere) gemeentelijke beleidsdomeinen en/of binnenstadspartners hierin een rol spelen. In beginsel gaat het om de vraag: waar wil je naartoe met je binnenstad? Wat wil je bereiken? Waar wil je op sturen? Dit zijn vragen die gemeenten over het algemeen beantwoorden in een detailhandelsvisie, binnenstadsvisie of beleidsplan. Om samen te werken aan een datagedreven binnenstad zullen de betrokken partijen (beleidsafdelingen maar dat kunnen ook externe partners zijn) een gemeenschappelijke ambitie moeten hebben. Een programmatische binnenstadsaanpak kan daaraan bijdragen. Vanuit deze ambitie kunnen vervolgens (per beleidsthema) doelen worden geformuleerd. Enkele voorbeelden van doelen zijn:

- . Het terugdringen van leegstand
- . Het autoluw maken van de binnenstad
- . Het klimaatneutraal maken van de binnenstad
- . De culturele functie van de binnenstad vergroten
- . Het economische functioneren verbeteren
- . De overlast van toerisme beperken

De rol van externe binnenstadspartners

Externe binnenstadspartners (zoals een centrummanagementorganisatie, een ondernemersvereniging of een organisatie voor citymarketing) hebben vaak eigen doelen met hun eigen specifieke databehoeftes en instrumentarium om hierop te sturen. Wij adviseren om bij aanvang van het monitoringsproces de rol van en eventuele samenwerking met externe partners te bepalen. Samenwerking kan plaatsvinden op de volgende onderdelen:

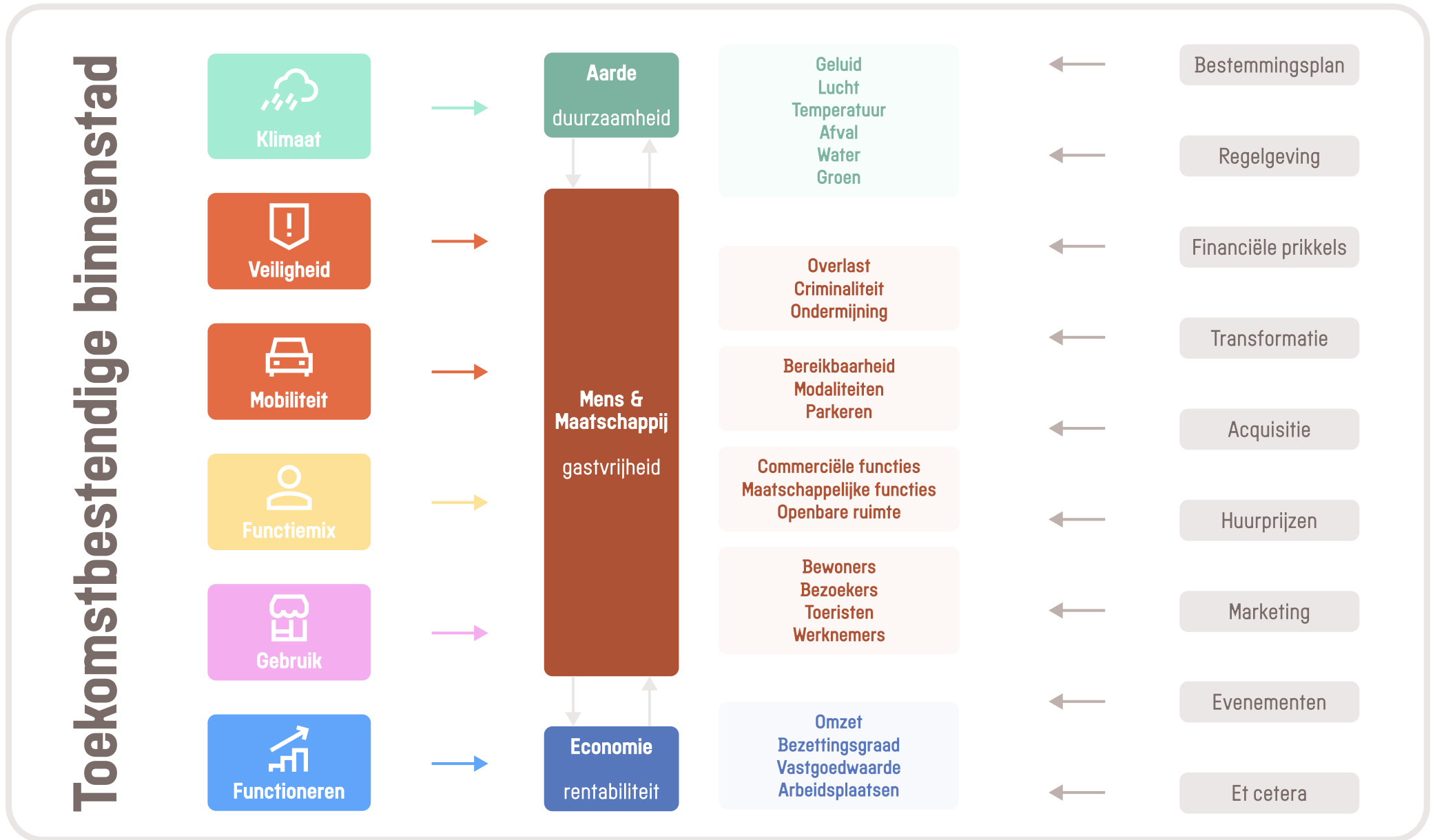
- Vaststellen van doelen en KPI's
- Inzet van instrumenten
- Dataverzameling (aankoop en/of delen van data)
- Duiding van resultaten
- Bepalen van vervolgstappen
- Communicatie over resultaten

Een voorbeeld van een gemeente die deze rollen goed in beeld heeft en hierin effectief samenwerkt, is Eindhoven. De gemeente Eindhoven, [Bureau Binnenstad Eindhoven](#) en [Eindhoven365](#) (citymarketing) beschikken elk over hun eigen databronnen.

De partijen stemmen met elkaar af welke data nodig zijn en gebruiken het elk op hun eigen manier (t.b.v. hun eigen doelstellingen). De gemeente Eindhoven ontsluit een groot aantal indicatoren (bijvoorbeeld van het CBS, de politie en enquêteresultaten) op buurtniveau via de [Buurtkijker](#). In de Buurtkijker werkt de gemeente met een selectie van indicatoren die genormeerd zijn op basis van de vergelijking van buurten binnen Eindhoven. De data die hieraan ten grondslag liggen en andere data op buurtniveau, zijn te vinden in [Eindhoven in Cijfers](#). Bureau Binnenstad beschikt over een Digital Twin met data op adresniveau, waarbij Eindhoven365 ook van de bezoekersdata gebruik maakt.

De gemeente Rotterdam staat aan het begin van het proces om de monitoring van de binnenstad nieuw leven in te blazen. Mede naar aanleiding van voorliggende notitie is de aanpak van dit proces (indicatoren, databronnen, communicatie ed.) vanaf het begin afgestemd met externe binnenstadspartners (zoals de biz Rotterdam Centrum en Rotterdam Partners (citymarketing)). De partners streven ernaar methodes op elkaar af te stemmen en waar mogelijk, data uit te wisselen.

Figuur 1 - Routekaart voor een datagedreven binnenstad.

☑ Belangen

Met het stellen van beleidsdoelen zijn vaak **belangen** van meerdere stakeholders in het geding. Sommige beleidsdoelen dragen in positieve zin bij aan meerdere belangen of kunnen elkaar versterken. Er kan echter ook sprake zijn van conflicterende belangen. Ook zal het niveau en de ontwikkeling van een bepaalde indicator niet altijd in dezelfde mate en richting bijdragen aan de belangen van alle stakeholders. De routekaart kan helpen om de belangen inzichtelijk te maken, onderlinge relaties scherp te stellen en hierin onderbouwde (beleids)keuzes te maken.

Een toename van het aantal bezoekers zal veelal een positieve bijdrage leveren aan de economie. In de ene stad heeft dat ook een positieve invloed op hoe de mens (als gebruiker) de binnenstad ervaart (sfeer, gezelligheid). In een andere stad kan het juist ten koste gaan van de mens (bijvoorbeeld door overlast van drukte, onveiligheid of afval voor bewoners of het winkeland publiek). In dat geval is er sprake van een kantelpunt en conflicterende belangen. Waar dat kantelpunt zich bevindt, vraagt om nader (lokaal) onderzoek waarbij de relaties tussen indicatoren (inclusief duiding) in beeld worden gebracht. Ook kan de realisatie van het ene doel in positieve of in negatieve zin bijdragen aan de realisatie van een ander doel. Zo kunnen mobiliteitsingrepen het economisch functioneren beïnvloeden. En de realisatie van economische doelen kan helpen om leefbaarheidsdoelstellingen (financieel) mogelijk te maken et cetera. Met data en monitoring kunnen dergelijke verbanden en effecten lokaal in beeld worden gebracht.

☑ Indicatoren

Voor ieder beleidsthema is een aantal **indicatoren** opgenomen dat het mogelijk maakt de doelen te monitoren. Andersom geredeneerd kan voor de gemeente de score op bepaalde indicatoren juist ook de aanleiding zijn voor het stellen van doelen. De lijst met indicatoren is allesbehalve uitputtend. In de routekaart hebben we gekozen voor een selectie van indicatoren die gezamenlijk een afspiegeling vormen van het betreffende beleidsthema. Bovendien zorgt deze selectie voor een heldere structuur die de communicatie over

de resultaten en eventueel vergelijking met andere centrumgebieden vereenvoudigt. In de praktijk zullen binnensteden ook hun eigen indicatoren vaststellen waarvoor ze - afhankelijk van de lokale context en beleidsdoelen - de exacte variabelen en het gewenste (ontwikkelings)niveau bepalen.

Steden kunnen de indicatoren uit de routekaart aanvullen op basis van hun eigen (lokale) behoefte. Dit kan met landelijke databronnen maar ook met **lokale data** uit eigen onderzoek. Denk daarbij aan lokale bezoekersdata (van ondernemers) of kwalitatieve data uit een bewoners-, bezoekers- of ondernemersenquête. Want hoewel bestaande databronnen veel inzichten kunnen leveren, kan het goed zijn (of soms zelfs noodzakelijk) om van tijd tot tijd de gebruiker van de binnenstad te bevragen. Deze methode is vooral van meerwaarde om - niet zozeer het feitelijke gedrag - maar de beoordeling en de beleving van de gebruiker scherp te krijgen. Wij adviseren dan ook dit type onderzoek gericht in te zetten en een bewust gekozen plek te geven binnen het beleidsgedreven datalandschap.

Collectieve monitoring

In de praktijk zullen steden – op basis van beleidsdoelen, beschikbaarheid van data en middelen - een eigen selectie van indicatoren maken. Een deel van de indicatoren zal ook voor veel andere binnensteden relevant zijn. Denk daarbij aan aanbod (sectoren, branches), omzet, bezoekersaantallen, herkomst en vergroening en/of hittestress. Daarbij komt dat veel gemeenten behoefte hebben aan een benchmark. Wij adviseren gemeenten daarom het gesprek aan te gaan om tot overeenstemming te komen over gedeelde indicatoren en de wijze waarop deze gemonitord worden. Het landelijke afsprakenkader koopstromenonderzoek (waarin is vastgelegd hoe we koopstromen meten) kan hierbij ter inspiratie dienen. Een meer eenduidige aanpak is efficiënter, draagt bij aan nieuwe inzichten over het functioneren van binnensteden en helpt bij het duiden van lokale uitkomsten. Mogelijk dat dit een opstap kan zijn naar collectief monitoren en een gedragen benchmark.

☑ Instrumenten

Voordat je het monitoringsproces ingaat, is het van belang om te bepalen welke instrumenten je beschikbaar hebt of gaat inzetten hierop (bij) te sturen. Bij voorkeur gebeurt dat voor iedere indicator. Immers, als je er niet op kunt of gaat sturen, kun je je afvragen of het zinvol is om het te meten. Gemeenten kunnen deze instrumenten (en indicatoren) opnemen in een uitvoeringsagenda gekoppeld aan een visie (met doelen). Het is raadzaam om hierbij ook oog te hebben voor het instrumentarium van andere binnenstadpartners en de inzet daarvan met elkaar af te stemmen.

2. Databronnen

Iedere indicator kan via een of meerdere bronnen worden opgehaald. Veel bronnen zijn openbaar (en gratis) toegankelijk en presenteren de uitkomsten op binnenstadsniveau (buurt, wijk of postcode). Andere bronnen bieden alleen tegen betaling data of voeren hiervoor in opdracht (periodiek) onderzoek uit. Wij hebben een inventarisatie gemaakt van databronnen die de indicatoren uit het datalandschap inzichtelijk kunnen maken. In deze paragraaf geven we per beleidsthema een overzicht van deze bronnen, het geografisch niveau waarop ze beschikbaar zijn of ze al dan niet openbaar toegankelijk zijn. In figuur ... staat een tabel met deze bronnen. In [bijlage 1](#) staat voor een aantal bronnen een meer uitgebreide beschrijving.¹

☑ Klimaat

Binnen het thema klimaat zijn steeds meer goede data beschikbaar. Veel data worden op verschillende plekken (via verschillende dashboards) door overheden (veelal ministeries) ontsloten. Onderstaande tabel toont de belangrijkste.

☑ Veiligheid

Data over veiligheid is beschikbaar via het dashboard Zicht op Wijken. Het dashboard biedt binnen het thema “Veiligheid” onder andere data over overlast en misdrijven op buurtniveau. De data zijn afkomstig van externe bronnen zoals de Leefbaarometer, Zichtopondermijning en van de Politie. De Politie zelf ontsluit ook data over misdrijven op buurtniveau. Deze zijn op gedetailleerd niveau beschikbaar via het CBS.

☑ Mobiliteit

Ook over mobiliteit komen steeds meer openbare data beschikbaar. Het geografisch niveau en de locaties waarop deze data beschikbaar zijn, variëren. Goede mobiliteitsanalyses vragen vaak om de inzet van een (betaalde) specialist. Onderstaande tabel biedt een overzicht van de mogelijkheden.

☑ Functiemix

De binnenstad huisvest een groot aantal functies variërend van winkels, horeca, culturele instellingen, verblijfsaccommodaties tot woningen en de openbare ruimte. Voor het inzicht in het functioneren van de binnenstad, zeker met het oog op transformatie, vormt dit vaak een belangrijk onderdeel van de data die gemeenten monitoren. Er zijn diverse goede databronnen beschikbaar. De verschillen zitten vooral in wat ze registreren, het geografisch niveau waarop de data beschikbaar zijn en de toegankelijkheid van de data.

☑ Gebruik

Naast het inzicht in functies, is het van belang inzicht te hebben in het gebruik daarvan (door bezoekers, bewoners, recreanten, werknemers et cetera). Hiervoor komen steeds meer databronnen op de markt die zich ook steeds verder ontwikkelen. Dit geldt met name voor het monitoren van bezoekersaantallen. Zowel [Platform DNWS](#) (vanuit het perspectief van centrumgebieden) als [NBTC](#) (vanuit het perspectief van toeristisch dagbezoek) maakten een inventarisatie van de beschikbare methodes. Voor meer informatie over en de specificaties en toepassingsmogelijkheden van de methodes, verwijzen naar deze publicaties.

☑ Functioneren

Er is geen eenduidige manier om het economisch functioneren van een binnenstad in beeld te brengen. In algemene zin zou je kunnen zeggen dat een binnenstad economisch goed functioneert als voor de verschillende gebruikersgroepen de inkomsten opwegen tegen de kosten. De detailhandel vormt nog altijd een belangrijke gebruikersgroep. Voor deze sector wordt van oudsher het economisch functioneren vastgesteld op basis van de vloerproductiviteit (omzet per vierkante meter). Ook voor andere commerciële consumentenvoorzieningen in de binnenstad kan dit als indicator worden gebruikt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de databronnen die hierbij kunnen helpen.

Er zijn ook sectoren (zoals de culturele- of toeristische sector) die vragen om een andere benadering. Indicatoren die een indruk kunnen geven van het functioneren van deze voorzieningen zijn bijvoorbeeld bezoekersaantallen, stoelbezetting (van theaters of bioscopen) en de bezettingsgraad (van verblijfsaccommodaties). Er is geen landelijke databron beschikbaar die op lokaal niveau deze inzichten biedt. De data zullen daarom veelal lokaal verzameld moeten worden. Er zijn ook sectoren (zoals de culturele- of toeristische sector) die vragen om een andere benadering.

Indicatoren die een indruk kunnen geven van het functioneren van deze voorzieningen zijn bijvoorbeeld bezoekersaantallen, stoelbezetting (van theaters of bioscopen) en de bezettingsgraad (van verblijfsaccommodaties). Er is geen landelijke databron beschikbaar die op lokaal niveau deze inzichten biedt. De data zullen daarom veelal lokaal verzameld moeten worden. Voor wat betreft het functioneren van verblijfsaccommodaties pleit het NBTC voor het gebruik van een Digitaal Nachregister (DNR) door gemeenten.

¹ Zie ook de City Deal [Een slimme stad, zo doe je dat](#) (en specifiek het [Datakookboek](#) dat hiervoor is opgesteld) waarin uitgebreid wordt ingegaan op het selecteren, beoordelen en toepassen van data.

Dit maakt de verplichte registratie van overnachtende verblijvers in de gemeente makkelijker en vereenvoudigt bovendien de administratie van de toeristenbelasting. De toeristenbelasting per gemeente wordt door het CBS op Statline gepubliceerd en geeft een beeld van de omvang van deze sector.

In algemene zin kan het aantal werknemers (per sector, per branche) in de binnenstad een afspiegeling vormen van de economische waarde van de binnenstad. Uit het [Koopstromenonderzoek 2021](#) bleek dat het aantal werknemers in de detailhandel samenhangt met de detailhandelsomzet in gemeenten in en winkelgebieden. Via [LISA](#) kan op wijk- (en dus binnenstads-) niveau inzicht worden geboden in het aantal werknemers per branche. Ook leent deze indicator zich goed om het economisch belang van een binnenstad binnen de totale economische structuur van een stad of gemeente te bepalen. Ook de vastgoedwaarde van panden in de binnenstad kan hier wat over zeggen. Ook de vastgoedwaarde van panden in de binnenstad kan hier wat over zeggen.

Niet alles van waarde is meetbaar

Bij de transformatie van binnensteden maken commerciële ruimtes en vooral winkels steeds vaker plaats voor niet- of minder commerciële functies (b.v. kunst en cultuur, een bibliotheek of zorg). De betekenis van die functies is niet altijd uit te drukken in harde indicatoren of Euro's. Ze dragen bij aan bezoekersaantallen en de economische waarde van de binnenstad maar dienen daarnaast vaak een breder belang. Dat belang zit ook in zachte indicatoren zoals leefbaarheid,

sociale meerwaarde, compleetheid en beleving van het gebied. Ze geven binnensteden hun eigen, lokale identiteit en voegen daar vooral in kwalitatieve zin waarde en betekenis aan toe. Wij roepen iedereen op om bij het (datagedreven) werken aan projecten voor toekomstbestendige binnensteden niet alleen business-cases met harde indicatoren maar ook value-cases met bredere, kwalitatieve indicatoren leidend te laten zijn.

Figuur 2 - Beschikbare data - deel 1

Beschikbare data omtrent klimaat			
Inhoud	Bron	Geografisch niveau	Toegankelijkheid
Overstromingen, wateroverlast, droogte, hitte, waterkwaliteit, boomkroonoppervlakte	Klimaat-effectatlas	Buurt	Openbaar. I.o.v. ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
Duurzaamheid: stedelijk hitte-eiland, luchtkwaliteit, groen, energieverbruik	Zicht op Wijken	Buurt	Openbaar. I.o.v. meerdere ministeries.
Energieverbruik, CO ₂ -uitstoot, hernieuwbare energie	Klimaatmonitor	Buurt	Deels openbaar. I.o.v. ministerie van Klimaat en Groene Groei
Luchtkwaliteit, temperatuur, geluid, groen	Atlas Leefomgeving	Locatie en buurt	Openbaar. I.o.v. meerdere overheden.
Beschikbare data omtrent veiligheid			
Inhoud	Bron	Geografisch niveau	Toegankelijkheid
Overlast, misdrijven	Zicht op Wijken	Buurt	Openbaar. I.o.v. meerdere ministeries.
Type misdrijven	Politie/CBS	Buurt	Openbaar

Figuur 3 - Beschikbare data - deel 2

Beschikbare data omtrent mobiliteit			
Inhoud	Bron	Geografisch niveau	Toegankelijkheid
Snelheden, intensiteiten, openbaar vervoer, fietsen, parkeren, emissiezones	Nationaal Toegangspunt Mobiliteitsdata (NTM)	Regionaal, lokaal	Openbaar platform; data van overheden & marktpartijen
Verkeersdoorstroming, bereikbaarheid	OmniTRANS NXT	Stad	Analysetool, betaald gebruik
Parkeerdruk	Satellietdataportaal	Parkeervak	Deels gratis, deels betaald
Aantal auto's per buurt	CBS Kerncijfers Wijken en Buurten	Buurt	Openbaar
Afstand tot OV-haltes	Atlas Leefomgeving	Locatie	Openbaar
Reistijd per vervoermiddel	Travel Time	Adres	Openbaar
Dagelijkse mobiliteit (herkomst, vervoerwijze, motieven)	ODiN	Landelijk	Jaarlijks onderzoek
Vervoermiddel, reistijd, bestedingen	Platform Binnenstadsmanagement	Binnenstad	Betaald, periodiek onderzoek
Vervoermiddel, rapportcijfers bereikbaarheid en parkeren.	Koopstromenonderzoek	Binnenstad	Betaald, periodiek onderzoek
Stadslogistiek, emissies, wegvervoer	VESDI (CBS)	Gemeentelijk	Openbaar dashboard (in ontwikkeling)
Bezetting, herkomst bezoekers	Parkeergaragedata	Lokaal	Op aanvraag bij eigenaar
Beschikbare data omtrent functiemix			
Inhoud	Bron	Geografisch niveau	Toegankelijkheid
Gebruiksdoel panden, objecten en openbare ruimte	Kadaster (BAG)	Locatie	Openbaar. I.o.v. ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
Aantal winkels en consumentgerichte, dienstverlenende bedrijven	Locatus	Winkelgebied	Openbaar. I.o.v. meerdere ministeries.
Leegstand, filialisering	KvK Regiodata (o.b.v. Locatus)	Buurt	Deels openbaar. I.o.v. ministerie van Klimaat en Groene Groei
Woningen	CBS Kerncijfers wijken en buurten	Locatie en buurt	Openbaar. I.o.v. meerdere overheden.
Logies	NBTC – Database Logiesaccommodaties	Gemeente	Gratis voor beleidsmakers

Figuur 4 - Beschikbare data - deel 3

Beschikbare data omtrent gebruik			
Inhoud	Bron	Geografisch niveau	Toegankelijkheid
Telmethodes bezoekersaantallen	DNWS – Bezoekerstellingen	Locatie en binnenstad	Specificaties en toepassingsmogelijkheden per bron
Toeristisch dagbezoek	NBTC	Locatie, attractie, stad	Voor- en nadelen van meetmethodes
Inwoners (leeftijd, samenstelling)	CBS Kerncijfers wijken en buurten	Buurt	Openbaar
Aantal werknemers per branche	LISA	Buurt	Betaald
Toeristische overnachtingen	CBS (SLA)	Regio	Openbaar
Toeristisch bezoek steden	NBTC	Stad (37 steden)	Betaald, jaarlijks
Herkomst, verblijfsduur, bestedingen	GPS-data / koopstromenonderzoek	Binnenstad	GPS: realtime, betaald Koopstromen: periodiek
Beschikbare data omtrent functioneren			
Inhoud	Bron	Geografisch niveau	Toegankelijkheid
Omzet per branche	DNWS notitie omzetmonitoring ✓ Banken ✓ Mastercard ✓ Retail Insiders ✓ Koopstromenonderzoek	Binnenstad	Openbare notitie, Datakosten variëren (sterk) per methode.
Omzet detailhandel, horeca, ambacht en webwinkels	Retail Insiders	Postcode	Gedeeltelijk openbaar
Benchmark: omzet en vloerproductiviteit per branche	Omzetkengetallen RO	Landelijk	Jaarlijkse publicatie

3. Organisatie: van data naar doen

Naast de inhoudelijke kant van het monitoringsproces ([hoofdstuk 1](#) en [hoofdstuk 2](#)), heeft dit proces ook een meer technische en organisatorische kant die aandacht behoeft. Daarbij gaat het vooral om de stap om van data naar relevante informatie te komen. Hierin spelen de volgende zaken een rol:

Datakapitein (eindverantwoordelijk)

Wij adviseren gemeenten om iemand verantwoordelijk te stellen voor het monitoringsproces. Deze datakapitein is op de hoogte is van alle (in deze notitie beschreven) onderdelen van het proces, weet welke databronnen waar beschikbaar zijn, welke rollen de verschillende partijen spelen in het monitoringsproces, schakelt met hen waar nodig en leidt zo het proces in goede banen.

Data-analyse

Op het moment dat de juiste data beschikbaar zijn, zullen deze vertaald moeten worden naar relevante inzichten. Een datagedreven binnenstad vraagt dan ook om iemand met datakennis (wat wordt precies gemeten, wat is de kwaliteit van de data et cetera) en goede analysevaardigheden.

Idealiter worden data en indicatoren gekoppeld wat een integrale analyses mogelijk maakt. Data (uit verschillende bronnen) verschillen echter vaak van gebiedsafbakening en meetfrequentie (die van realtime tot eens in de zoveel jaar) wat het vrijwel onmogelijk maakt om alle data binnen een omgeving te koppelen en analyseren. Een onderzoeker of data-analist kan beoordelen wat er mogelijk is hoe de data het best benaderd kan worden. Dit kan bijvoorbeeld ook betekenen dat verschillende data periodiek, integraal worden samengebracht en beschouwd in een gebiedsanalyse.

Uiteindelijk zal een onderzoeker of analist op zoek gaan naar relevante ontwikkelingen en/of prestaties en bepalen in hoeverre deze met elkaar samenhangen.

Om dit te kunnen doen, moeten de waardes ergens aan worden gerelateerd (een ijkpunt, waarop een doel gesteld kan worden). Mogelijke ijkpunten zijn:

- In de tijd: waarbij je de score uit de ene periode vergelijkt met die uit een andere periode. Hiermee kan worden vastgesteld in hoeverre indicatoren zich door de tijd positief dan wel negatief ontwikkelen.
- Ten opzichte van een referentiegebied: waarde scores van verschillende winkelgebieden met elkaar worden vergeleken. Dit kan een individueel winkelgebied zijn of een groep van winkelgebieden (benchmark). Hiermee kan worden vastgesteld in hoeverre de prestaties (of ontwikkelingen) van de binnenstad anders zijn dan in de referentiegebieden.
- Ten opzichte van een andere indicator: waarbij de ontwikkeling van de scores van verschillende variabelen (indicatoren) met elkaar worden vergeleken. Hiermee kan worden vastgesteld in hoeverre variabelen met elkaar samenhangen en/of elkaar beïnvloeden.
- Ten opzichte van (lokale) omstandigheden of de inzet van instrumenten: hiermee kan worden vastgesteld in hoeverre deze bepalend zijn geweest voor de uitkomsten van de verschillende indicatoren. Hiervoor is de kennis van binnenstadspartners nodig (zie volgende paragraaf: Duiding en vervolg).

Met dergelijke analyses ontstaat grip op de data en het functioneren van de binnenstad. Bovendien geeft het de handvatten die nodig zijn om hier gericht op (bij) te sturen.

Duiding en vervolg

Om data te vertalen naar relevante inzichten is gebiedskennis onontbeerlijk. Niet alle relevante omstandigheden en inzichten zijn immers in cijfers te vatten. Wij adviseren gemeenten dan ook om na de analyse de resultaten te bespreken met de betrokken beleidsverantwoordelijken en binnenstadspartners.

Zij kunnen bijdragen aan de interpretatie van uitkomsten en het vinden van verklaringen. Deze duiding moet een vast onderdeel vormen van het monitoringsproces. Ook leent deze setting zich er goed voor om met elkaar te bepalen welke vervolgstappen nodig zijn en welke instrumenten worden in gezet, om de doelrealisatie waar nodig bij te sturen.

Communicatie

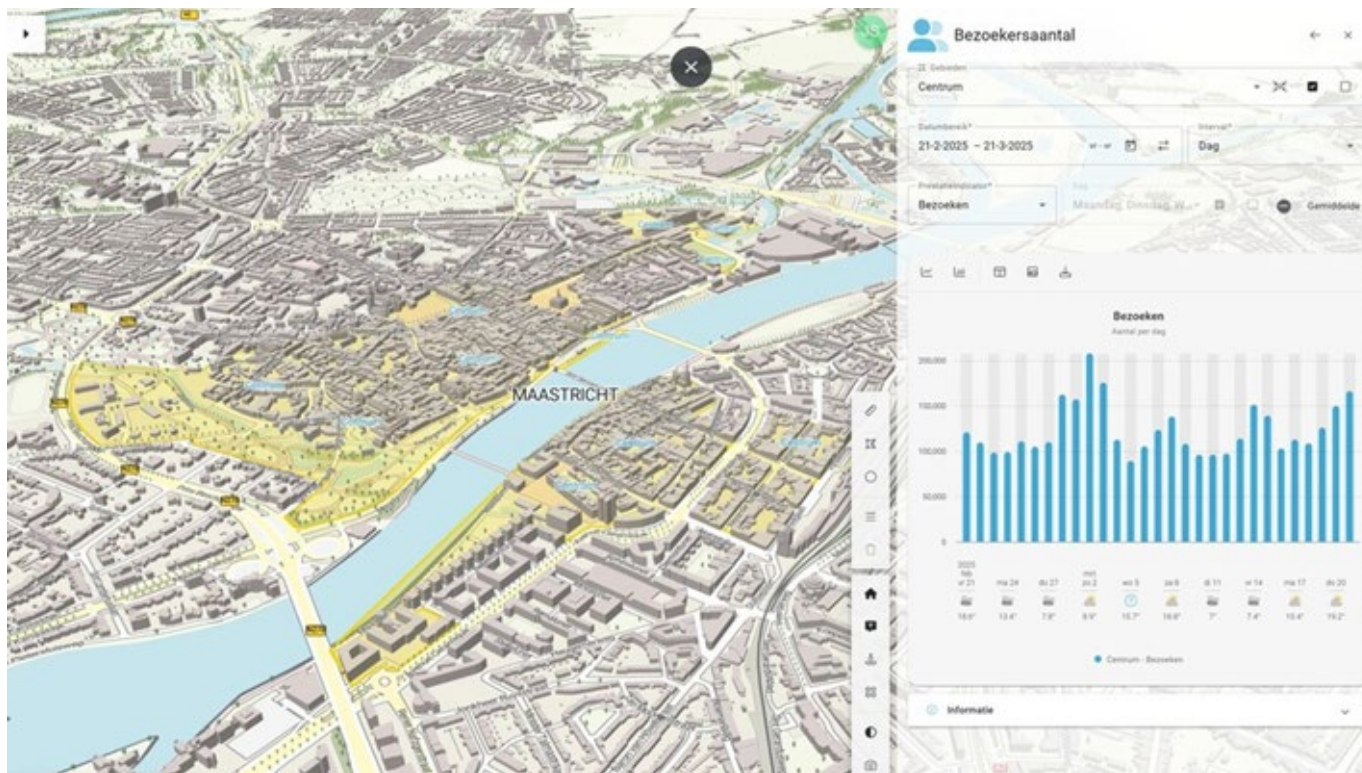
Over cijfers en de inzichten die dit oplevert, kan op verschillende manieren gecommuniceerd worden. Bij veel gemeenten gebeurt dat via verschillende platforms, dashboards en rapportages al dan niet voorzien van duiding. Voor het effectief sturen op de binnenstad, is het raadzaam integraal te communiceren over de prestaties op de geselecteerde indicatoren en deze van visualisatie (grafieken, kaarten) en (o.a. om de context te schetsen) van duiding te voorzien. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden die we hieronder kort beschrijven. Welke optie het meest geschikt is hangt onder andere af van het doel, de doelgroep en de mensen en middelen die de gemeentelijke organisatie beschikbaar heeft.

- **Dynamisch dashboard:** steeds meer gemeenten maken voor de ontsluiting van data gebruik van een dynamisch dashboard in de vorm van een Digital Twin. Een Digital Twin is een virtuele, driedimensionale kopie van een stad die realtime data en andere informatie integreert om de stad te analyseren, te plannen en te beheren. Dit model omvat gebouwen, infrastructuur, groen en gegevens over bijvoorbeeld verkeer en luchtkwaliteit, verzameld via sensoren. Gemeenten gebruiken een Digital Twin om scenario's te simuleren, zoals de impact van klimaatverandering of nieuwe bouwprojecten. Zie als voorbeeld de Digitale Twin van de [gemeente Alkmaar](#). In algemene zin zetten gemeenten een Digital Twin vooral in voor de grotere maatschappelijke opgaven, gericht op de inrichting en het beheer van de (openbare) ruimte.

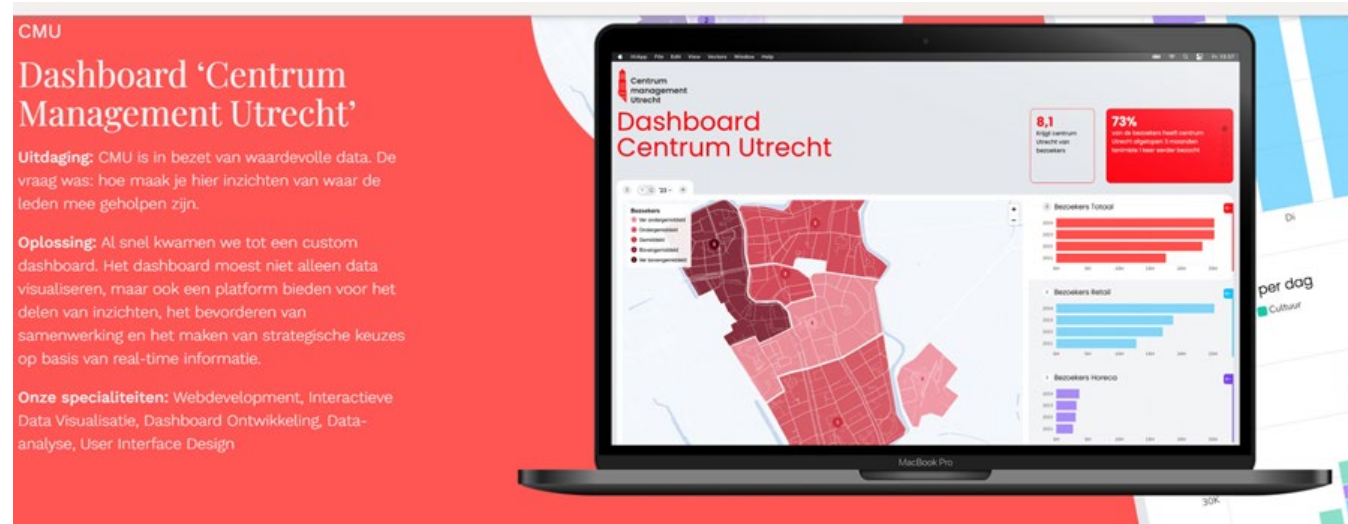
Gemeenten lijken dit vooralsnog beperkt te doen voor het sturen op het functioneren van de binnenstad. Centrum- en citymanagementorganisaties gebruiken een Digital Twin juist wel voor dat doel. Naar verwachting omdat deze organisaties meer belang hebben bij realtime data. Zij gebruiken de Digital Twin onder andere voor het monitoren van bezoekersaantallen.

- **Statisch dashboard:** een andere mogelijkheid is een statisch dashboard dat niet op adres- maar op binnenstadniveau ontwikkelingen zichtbaar maakt. Het dashboard wordt periodiek (dus niet realtime) van relevante data voorzien. De binnenstadsmontor van [Enschede](#) is daar een goed voorbeeld van. Het biedt in één oogopslag inzicht in het functioneren van de binnenstad op een aantal kernindicatoren (zoals leegstand, bezoekersaantallen, bezoekersherkomst en veiligheid).

Figuur 5 - Dynamisch dashboard voorbeeld (Bron: Argaleo)

Figuur 6 - Online storytelling voorbeeld (Bron: Jaaf Design)

De kernindicatoren komen voort uit het Actieplan Binnenstad en monitoren de resultaten en voortgang daarvan. Hiermee vormt het tevens een voorbeeld van hoe een gemeente data koppelt aan beleidsdoelen. Een andere stad die via een online dashboard de ontwikkelingen in de binnenstad monitort, is Den Haag. De Haagse [Retailmonitor](#) biedt inzicht in het functioneren van alle Haagse winkelgebieden. De data worden eens in de vier jaar geactualiseerd.

- **Online storytelling:** Het gebruik van een Digital Twin behoeft een zekere kennis van de data, de context en de (technische) werking van het dashboard. Aangezien niet iedere belanghebbende hierover beschikt, vraagt een Digital Twin veelal om aanvullende inzet gericht op het gebruik van het dashboard en de duiding en toepassing van de data. Het gebruik en begrip van een statisch dashboard is vaak eenvoudiger. Hier ligt echter (ook) het risico op de loer dat uitkomsten een eigen leven gaan leiden omdat de gebruiker onvoldoende kennis heeft van de context (zoals lokale omstandigheden, beleid en/of instrumenten die eraan ten grondslag liggen).

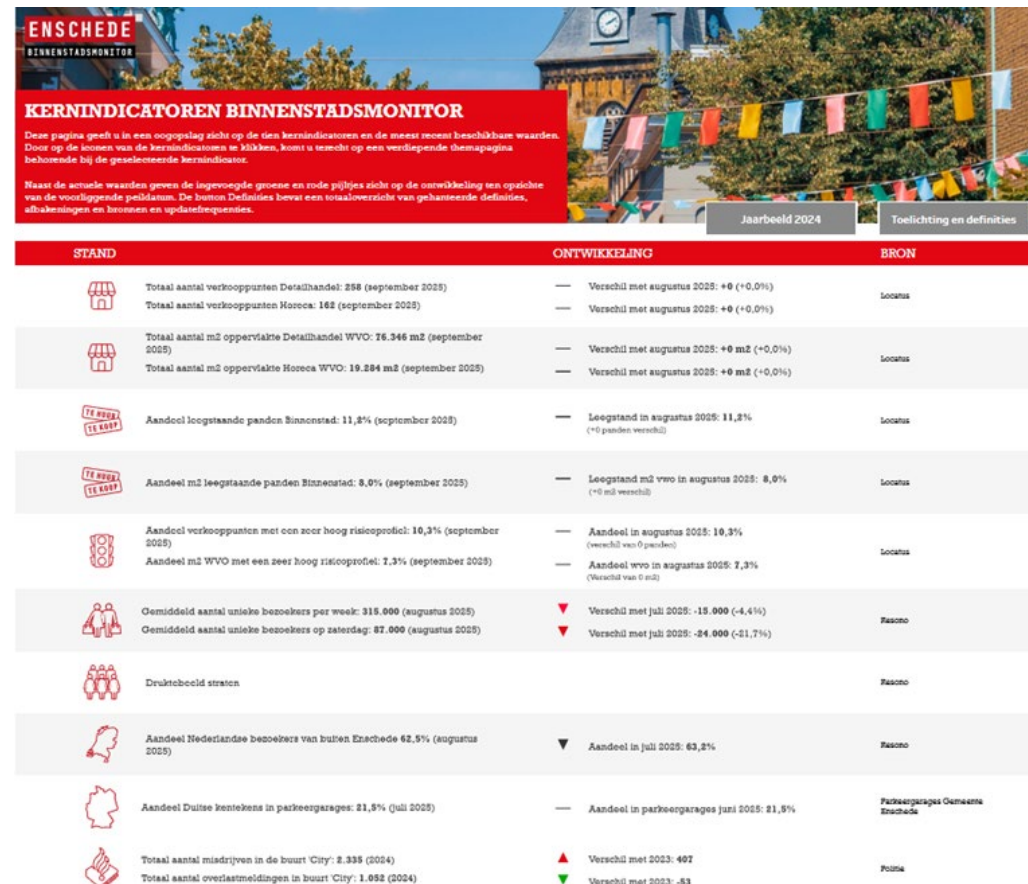
Dit kan voorkomen worden door de uitkomsten van een verhaal te voorzien. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van infographics, slimme rapportagetools of het toevoegen van tekst, visuals en interactieve elementen aan een dashboard. Een partij die voor deze aanpak heeft gekozen is Centrum Management Utrecht (CMU). Voor CMU is het belangrijk dat een dashboard ook een platform biedt voor het delen van inzichten, het bevorderen van samenwerking en het maken van strategische keuzes op basis van realtime informatie. Het nieuwe dashboard van CMU maakt dit mogelijk.

dashboards) in één overzicht te presenteren en aan de KPI's beleidsdoelstellingen en vervolgtacties te verbinden. Een voorbeeld van een stad die deze werkwijze volgt is Deventer. Stichting Deventer Binnenstad Management (SDBM) heeft samen met de betrokken binnenstadspartners (waaronder de gemeente Deventer) het Deventer Datakompas ontwikkeld. Hierin wordt langs de in dit rapport beschreven lijn (van doelen naar data, van data via duiding naar doen) data planmatig en doelgericht toegepast om te sturen op een goed functionerende binnenstad.

- **Statisch dashboard:** een andere mogelijkheid is een statisch dashboard dat niet op adres- maar op binnenstadniveau ontwikkelingen zichtbaar maakt. Het dashboard wordt periodiek (dus niet realtime) van relevante data voorzien. De binnenstadsmontor van [Enschede](#) is daar een goed voorbeeld van. Het biedt in één oogopslag inzicht in het functioneren van de binnenstad op een aantal kernindicatoren (zoals leegstand, bezoekersaantallen, bezoekersherkomst en veiligheid). De kernindicatoren komen voort uit het Actieplan Binnenstad en monitoren de resultaten en voortgang daarvan. Hiermee vormt het tevens een voorbeeld van hoe een gemeente data koppelt aan beleidsdoelen. Een andere stad die via een online dashboard de ontwikkelingen in de binnenstad monitort, is Den Haag. De Haagse [Retailmonitor](#) biedt inzicht in het functioneren van alle Haagse winkelgebieden. De data worden eens in de vier jaar geactualiseerd.
- **Rapportage:** Ten slotte kan een gemeente ervoor kiezen om de resultaten op de geselecteerde KPI's te communiceren via een rapportage. Een (in- of externe) onderzoeker of data-analist analyseert de data en voorziet deze (in samenwerking met stakeholders) van duiding. Hoewel het niet de meest innovatieve vorm is, biedt het wel de mogelijkheid om goed aan te sluiten op het kennisniveau en de kennisbehoefte van de lezer en de verschillende doelgroepen die hierin onderscheiden kunnen worden. Tevens maakt deze vorm het mogelijk om de inzichten uit verschillende databronnen (of

Figuur 7 - Statisch dashboard voorbeeld (Bron: Kennispunt Twente)

Ten slotte

Het Datakompas helpt gemeenten hun binnenstad beter te begrijpen én te verbeteren. De City Deal Dynamische Binnensteden nodigt gemeenten uit om deze aanpak toe te passen en te werken aan de uitbouw en versteviging van het fundament dat met het Datakompas is gelegd. Deze aanpak zal zich hoe dan ook blijven ontwikkelen waarbij we steeds weer nieuwe ervaringen op gaan doen. Ervaringen die erom vragen om gedeeld te worden.

Kansen liggen wat ons betreft in ieder geval in een meer collectieve aanpak waarbij afspraken worden gemaakt over gedeelde KPI's en het gebruik van bronnen. Dit zou een opstap kunnen zijn naar collectieve monitoring (en benchmarks) in de toekomst. Daarnaast is er wat ons winst te boeken in het delen van kennis en ervaringen rondom de thema's die in het datakompas aan de orde kwamen. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan de samenwerking tussen binnenstadspartners in dit proces, ervaringen met nieuwe en/of bestaande databronnen en aan (innovatieve) communicatievormen.

De belangrijkste boodschap is en blijft dat data of een dashboard geen doel op zich moet zijn. Het is een middel dat kan bijdragen aan een effectieve sturing op een goed functionerende en toekomstbestendige binnenstad. Dit proces begint met de vraag: wat willen we bereiken met onze binnenstad? Door data vervolgens te koppelen aan een gedragen ambitie en beleidsdoelen, krijgt data een duidelijke functie. Het maakt zichtbaar wat het resultaat is van de inspanningen die je hebt geleverd om je doelen te realiseren. En dat motiveert om eraan te blijven werken!

Bijlage 1: Bronnenbeschrijving

Klimaat

› [Klimaateffectatlas](#)

De Klimaateffectatlas wordt gecoördineerd en beheerd door Stichting Climate Adaptation Services (CAS), in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De Klimaateffectatlas is ingedeeld langs vijf thema's (overstromingen, wateroverlast, droogte, hitte en waterkwaliteit). Met het buurtdashboard krijg je inzicht in hoe klimaatbestendig buurten zijn. Je kunt de resultaten van een buurt (binnenstad) vergelijken met buurten van hetzelfde wijktype of met de rest van de gemeente. De data zijn afkomstig van diverse bronnen zoals RIVM, CBS, Cobra Groeninzicht, LIWO en Deltares. De actualiteit van de data varieert per bron.

De [kaartverhalen](#) geven achtergrondinformatie bij de belangrijkste kaarten. Je vindt er informatie over wat je op de kaarten ziet en hoe je met de informatie aan de slag kan gaan.

› [Zicht op wijken](#)

Het dashboard Zicht op Wijken biedt op buurtniveau data gericht op maatschappelijke uitdagingen. Het is gerealiseerd vanuit een samenwerking van verschillende ministeries (BZK, JenV, OCW, SZW, en VWS). Een van de thema's is duurzaamheid. Het bevat o.a. data over het stedelijk hitte eiland effect, luchtkwaliteit, openbaar groen en energieverbruik. De data is afkomstig van diverse bronnen zoals RIVM, TNO, CBS en de Klimaatmonitor. De actualiteit van de data varieert per bron.

› [Klimaatmonitor](#)

De Regionale klimaatmonitor wordt beheerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), in opdracht van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG). De Regionale klimaatmonitor presenteert data uit verschillende bronnen. Voor een deel zijn dit openbare bronnen die voor iedereen toegankelijk zijn. Voor een deel zijn dit datasets van andere overheidsorganisaties of bedrijven die niet zonder meer toegankelijk zijn. Deze worden in de Regionale klimaatmonitor bewerkt. Het betreft data over

energieverbruik, CO2-uitstoot en hernieuwbare energie. Veel gegevens zijn beschikbaar op wijk- en buurtniveau.

› [Atlas leefomgeving](#)

De Atlas Leefomgeving biedt informatie over de kwaliteit van de leefomgeving. De Atlas biedt voornamelijk kaarten waarmee burgers informatie kunnen vergaren over de omgevingskwaliteit van hun buurt. Thema's die daarbij aan de orde komen zijn onder andere luchtkwaliteit, temperatuur, geluid en groen.

Mobiliteit

Overheden en marktpartijen kunnen hun mobiliteitsdata publiceren op [Nationaal Toegangspunt Mobiliteitsdata \(NTM\)](#). Een greep uit de datasets die op het [NTM](#) te vinden zijn:

- › [Snelheden en intensiteiten](#) (regionaal- en hoofdwegennet)
- › [Intensiteitsprofielen](#) (autoverkeer, openbaar vervoer en fietsverkeer)
- › [Verkeersintensiteiten gemotoriseerd verkeer](#)
- › [Verkeersintensiteiten fietsverkeer](#)
- › [Nationaal Verplaatsings Panel NVP](#) (multimodale verplaatsingen met persoonskenmerken)
- › [Nationaal Parkeer Register](#) (parkeergebieden, -regelingen en -tarieven)
- › [VeiligStallen](#) (fietsenstallingen deelnemende gemeenten)
- › [Emissiezones](#)

Vanwege de complexiteit van veel mobiliteitsdata vragen deze vaak om de inzet van gespecialiseerde bureaus die de data verwerken in hun eigen analysetools en verkeersmodellen. Zo hebben Goudappel en DAT. Mobility het dataplatform [OmniTRANS NXT](#) ontwikkeld. Het dataplatform biedt o.a. inzicht in de doorstroming op wegvakken van en naar centrumgebieden. Ook beschikken de verkeerskundige adviesbureaus vaak over bereikbaarheidskaarten met reistijden van en naar bestemmingen voor verschillende modaliteiten.

Andere bronnen met mobiliteitsdata zijn:

- › [Satellietdataportaal](#): Het Satellietdataportaal van Netherlands Space Office (NSO) biedt gratis toegang tot voorbewerkte satellietdata van Nederland. Het kan voor diverse toepassingen worden ingezet.
- › [CBS Kerncijfers Wijken en Buurten](#): Aantal personenauto's naar oppervlakte op buurtniveau
- › [Atlas Leefomgeving](#): afstand tot bushalte en treinstation vanaf een specifieke locatie.
- › [ODiN](#): Het onderzoek Onderweg in Nederland (ODiN) verschaft informatie over de dagelijkse mobiliteit van de Nederlandse bevolking beschreven naar plaats van herkomst, bestemming, tijdstip waarop het vervoer plaatsvindt, gebruikte vervoermiddelen en de reismotieven voor de verplaatsingen. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
- › [Travel Time](#): via deze website kan het verzorgingsbereik per vervoermiddel (fiets, auto, OV, lopend) vanaf een bepaald adres en voor een specifieke tijdsrange, worden vastgesteld.
- › [Platform Binnenstadsmanagement](#) - Verplaatsings- en Bestedingsonderzoek. Het onderzoek biedt voor de deelnemende binnensteden (betaald) onder andere inzicht in mobiliteitskeuze, reistijd en bestedingen in de binnenstad.
- › [Koopstromenonderzoek](#): koopstromenonderzoek biedt, voor de winkelgebieden in het onderzoeksgebied, inzicht in vervoermiddelkeuze van bezoekers en rapportcijfers over bereikbaarheid en parkeren.
- › [VESDI](#): In 2021 is het CBS in opdracht van het Ministerie I&W in samenwerking met de Topsector Logistiek gestart met de ontwikkeling van het dataplatform VESDI (Vehicle Emission Shipment Data Interface). Het CBS maakt hierbij gebruik van diverse [databronnen](#) (zoals van de RDW, de belastingdienst en andere CBS-registraties). Met VESDI kan informatie over bijvoorbeeld stadslogistiek (kwalitatief) beter en laagdrempeliger toegankelijk worden gemaakt,

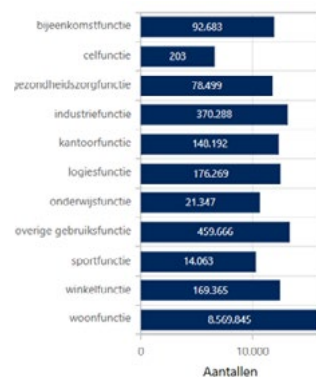
zodat de effecten van het invoeren van milieuzones of zero-emissie zones beter gemonitord kunnen worden. Via het [dashboard](#) wordt data over het wegvervoer tussen gemeenten ontsloten. In opdracht voert CBS maatwerk analyses uit op basis van de data in het VESDI-platform.

- › Ten slotte kunnen lokale data van (gemeentelijke) parkeergarages interessante inzichten bieden (bezetting per tijdstip, nationaliteit et cetera).

☑ Functiemix

› [Kadaster](#)

Het Kadaster registreert het gebruiksdoel van alle panden (BAG) en het type gebruik van de openbare ruimte. Gemeenten zijn bronhouders van de BAG. Zij zijn verantwoordelijk voor het opnemen van de gegevens in de BAG en voor de kwaliteit ervan. Alle gemeenten stellen gegevens over adressen en gebouwen centraal beschikbaar via de Landelijke Voorziening BAG (LV BAG). Het Kadaster beheert de LV BAG en stelt de gegevens beschikbaar aan de diverse afnemers. Op gemeenteniveau zijn de data openbaar toegankelijk (aantal panden naar gebruiksdoel, zie afbeelding rechts). Op pandniveau (en clustering daarvan op binnenstadsniveau) kunnen de data alleen door individuele gemeenten ontsloten worden.

- › Voor specifieke functies zijn extra databronnen beschikbaar. In de eerste plaats gaat het om de Verkooppunt Verkenner van Locatus waarin alle winkels en consumentgerichte, dienstverlenende bedrijven geregistreerd worden (oppervlakte,

branche, filialisering, leegstand et cetera). Denk daarbij aan detailhandel, horeca, cultuur, ambacht, diensten en ontspanning. Data kunnen tegen betaling worden afgenomen.

- › De Kamer van Koophandel biedt openbaar en gratis Locatus-data over leegstand en filialisering op winkelgebiedsniveau. Dit doet zij via het dashboard [KvK Regiodata](#).
- › Woningen: Het CBS ([Kerncijfers Wijken en Buurten](#)) laat op buurtniveau het aantal woningen zien. Hierbij wordt o.a. onderscheid gemaakt naar WOZ-waarde, bouwjaar, type woning en eigendom.
- › Het NBTC biedt met de [Landelijke Database Logiesaccommodaties](#) inzicht in het aanbod van logiesaccommodaties. De database is gratis toegankelijk voor beleidsmaker van (lokale en regionale) overheden.

☑ Gebruik

- › Bezoekers*: voor het monitoren van het aantal bezoekers van binnensteden verwijzen wij naar de publicatie [Bezoekerstellingen centrumgebieden](#) van Platform DNWS. Hierin wordt uitgebreid aandacht besteed aan de verschillende methodes, hun specificaties en voor welk doel ze geschikt zijn. Methodes die in deze notitie aan de orde komen zijn:

- Handmatig
- Smartphone (Wi-Fi en GPS)
- Camera's, sensoren
- Verkeer

Het [NBTC](#) maakte een vergelijkbare inventarisatie voor het monitoren van dagbezoek.

- › Inwoners: Het CBS ([Kerncijfers Wijken en Buurten](#)) laat op buurtniveau het aantal inwoners (naar leeftijdsklasse) zien.
- › Werknemers: Via [LISA](#) kan betaald inzicht worden geboden in het aantal werknemers (per branche) in wijken.
- › Toeristen: het CBS biedt via [Statistiek Logiesaccommodaties \(SLA\)](#) inzicht in het aantal overnachtingen. Deze zijn echter alleen op een hoger geografisch schaalniveau beschikbaar (dus niet op wijk- of buurtniveau). Het NBTC voert in opdracht van (en betaald door) 37 steden jaarlijks onderzoek uit naar het "toeristisch bezoek aan

steden" waarin onder andere het aantal toeristische en recreatieve dagbezoeken wordt onderzocht.

*Daarnaast zijn er databronnen beschikbaar die een nadere specificatie geven van de bezoekers van binnensteden. Zo kan via GPS-data inzicht worden geboden in herkomst, verblijfsduur en bezoekfrequentie (zie de publicaties [Bezoekerstellingen centrumgebieden](#) van DNWS). Ook een koopstromenonderzoek kan dit inzicht bieden. Een koopstromenonderzoek wordt echter alleen periodiek in opdracht uitgevoerd terwijl GPS-data realtime beschikbaar zijn op aangekocht kunnen worden. Het koopstromenonderzoek heeft als voordeel dat het meer inzichten kan bieden over de bezoekers zoals over hun bestedingen en waardering van het winkelgebied.

☑ Economisch functioneren

Er zijn verschillende manieren om de omzet van een binnenstad inzichtelijk te maken. In 2020 publiceerde Platform DNWS het position paper [Naar een zuivere waarneming van de prestatie van winkelgebieden](#) waarin aandacht wordt besteed aan vernieuwende vormen van onderzoek en dataverzameling. De specifieke mogelijkheden voor het monitoren van omzetten zette Platform DNWS uiteen in de notitie [Collectieve omzetmonitoring centrumgebieden](#) (2023). Methodes die in deze notitie aan de orde komen zijn:

- ✓ Banken
- ✓ Mastercard
- ✓ CBS
- ✓ Koopstromenonderzoek

Het monitoren van omzet kan een complex en/of kostbaar proces zijn. Graag wijzen we hierbij op de data die Retail Insiders (deels openbaar, deels tegen betaling) via het [Retail Data Dashboard](#) biedt over de lokale omzet van onder andere de horeca en detailhandel.

Om de omzet in perspectief te plaatsen wordt deze veelal gerelateerd aan de winkelvloeroppervlakte zodat de vloerproductiviteit berekend kan worden. De jaarlijkse notitie [Omzetkengetallen Ruimtelijke Ordening](#) vormt hiervoor de landelijke standaard.

Bijlage 2: Toepassing Datakompas Stadshaven

Gebiedsagenda

Het centrum van Stadshaven vormt met zijn winkels, horeca, bioscoop, filmtheater, poppodium, museum en de markt een belangrijke plek voor de eigen inwoners en die uit de regio. Om te zorgen dat het centrum ook in de toekomst een aantrekkelijke plek blijft, heeft de gemeente een gebiedsagenda opgesteld. Hierin ligt de focus op de volgende vijf doelstellingen:

› Groen & duurzaam

We geven het centrum een groen karakter met veel aandacht voor duurzaamheid. Dit helpt om het gebied klimaatbestendig te maken tegen hitte, extreme buien en droogte. We vergroten de biodiversiteit door meer planten, bloemen en bomen toe te voegen. Daarnaast bereiden we het centrum voor op de energietransitie.

› Toegankelijk & bereikbaar

Het centrum moet verkeersveilig zijn en goed bereikbaar voor voetgangers en fietsers. De auto is te gast in het centrum. We maken het gebied binnen de centrumring autoluw en verbeteren de fietsparkeerplekken.

› Compact centrum

We gaan de aanloopstraten naar het centrum aanpassen. Waar mogelijk en gewenst ondersteunen we winkeliers in een verhuizing naar het centrum. Hierdoor wordt het centrum compacter en verminderen we de leegstand.

› Aantrekkelijk & levendig

We werken aan een sfeervolle openbare ruimte met een logische looproute door het centrum. Op de verdiepingen van gebouwen in de hoofdwinkelstraten en entreegebieden komt meer ruimte voor woningen en kantoren. Dit zorgt voor meer levendigheid. Ook wordt de samenhang in het centrum versterkt. Een herkenbare bestrating en de inrichting maken het historische karakter beter zichtbaar.

› Fijne leefomgeving

Het centrum is een plek waar zowel de eigen inwoners als bezoekers uit de regio graag winkelen, recreëren,

wonen en werken. Het is dé ontmoetingsplek. Daarom zorgen we voor een schoon, verzorgd en veilig centrum met diverse woonopties, maatschappelijke voorzieningen en fysieke ontmoetingsplekken.

Toepassing datakompas

Om de voortgang van de gebiedsagenda en de vijf doelen te monitoren, stelt de gemeente een gebiedsmonitor op. Daarvoor volgt zij de stappen uit het Datakompas. Dat wil zeggen dat de gemeente een bewuste en onderbouwde keuze maakt voor indicatoren en databronnen, die aansluiten op haar beleidsdoelen. Daarnaast zorgt de gemeente ervoor dat de toepassing van de data is geborgd in een organisatie die verantwoordelijk is voor kwaliteit, duiding en vervolgtappen.

Van doelen naar data

In haar gebiedsagenda en de daaraan gekoppelde doelen heeft de gemeente een zorgvuldige afweging gemaakt tussen de belangen van de verschillende stakeholders in de binnenstad. Met de beoogde gebiedsmonitor kan de gemeente erop toezien in hoeverre de ontwikkelingen in het centrum bijdragen aan de verschillende belangen en hier waar nodig op bijsturen.

Met behulp van het Datakompas selecteert de gemeente voor ieder beleidsdoel uit de gebiedsagenda, een aantal indicatoren en databronnen. In de gebiedsagenda staan de instrumenten benoemd die de gemeente inzet om haar doelen te realiseren. De data die de gemeente nodig heeft, zijn deels openbaar en deels als via een betaald abonnement binnen de gemeente beschikbaar. De gemeente bespreekt met externe binnenstadspartners over welke data zij beschikken en maakt afspraken over uitwisseling daarvan. Ontbrekende data worden door de gemeente aangeschaft. Hiermee beschikt zij over een volledige set indicatoren om de voortgang van de doelen uit de gebiedsagenda te monitoren.

Inhoud

- Doelen
- Belangen
- Indicatoren
- Instrumenten
- Data

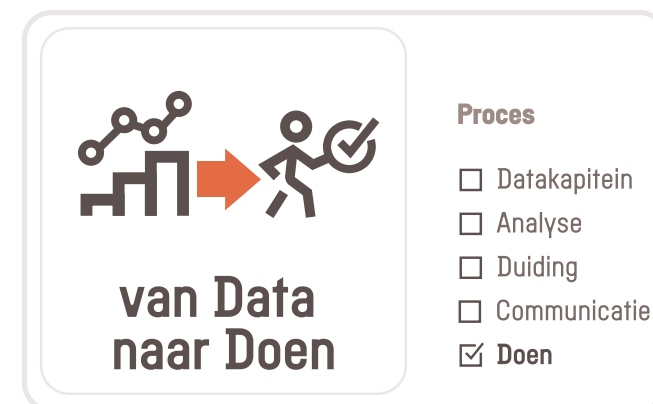
van Doelen
naar Data

Doel	Indicatoren	Gewenste score/ontwikkeling	Bronnen
1. Groen & duurzaam	<ul style="list-style-type: none"> • Openbaar groen • Hittestressscore • Energieverbruik / CO2-uitstoot 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Stijging aandeel groenoppervlak ☐ Lagere hittestress ☐ Daling energieverbruik en uitstoot 	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaateffectatlas • Klimaatmonitor • Zicht op Wijken
2. Toegankelijk & bereikbaar	<ul style="list-style-type: none"> • Verkeersintensiteit (auto/fiets) • Fietsparkeerdruk • Bezetting parkeergarages • Beoordeling parkeren & bereikbaarheid 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Minder autoverkeer ☐ Toename fietsverkeer ☐ Optimale parkeerbezetting (70–85%) ☐ Rapportcijfer parkeren en bereikbaarheid > 7 	<ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Toegangspunt Mobiliteitsdata (NTM) • Sensordata • Parkeergaragedata • Koopstromenonderzoek / bezoekersonderzoek
3. Compact centrum	<ul style="list-style-type: none"> • Leegstandspercentage • Verhouding functies kerngebied vs. Aanloopstraten • Bezoekersaantallen per deelgebied 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Daling leegstand ☐ Stijging diversiteit functies in kerngebied ☐ Groei bezoekersaantallen in kerngebied 	<ul style="list-style-type: none"> • Kadaster (BAG) • KvK Regiodata • Locatus (branchering) • Sensordata
4. Aantrekkelijk & levendig	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal inwoners binnenstad • Aantal werknemers binnenstad • Herkomst bezoekers • Beoordeling sfeer & beleving 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Groei inwoners en werknemers in binnenstad ☐ Behoud verhouding lokale/regionale bezoekers ☐ Positieve waardering (min. 7,5) op sfeer/beleving 	<ul style="list-style-type: none"> • CBS KWB • LISA • GPS-data • Koopstromenonderzoek / bezoekersonderzoek
5. Fijne leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Ervaren veiligheid • Type woningaanbod • Centrum als ontmoetingsplek 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Stijging leefbaarheidsscores ☐ Divers woningaanbod (meer middenhuur/koop) ☐ Toename maatschappelijke voorzieningen en ontmoetingsplekken openbare ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> • Leefbaarometer.nl • CBS Wijken & Buurten • BAG

Van data naar doen

De gemeente zet een organisatie op waarin data, analyse, duiding en communicatie over de binnenstad niet incidenteel plaatsvinden, maar een vast onderdeel vormen in het continue proces van de uitvoering van de gebiedsagenda. Zo ontstaat een lerende, datagedreven werkwijze waarin verschillende beleidsdomeinen samenwerken aan het realiseren van de doelen voor het centrum en het bijsturen van de initiatieven die daarop gericht zijn. De gemeente stelt een (externe) datakapitein aan die verantwoordelijk is voor dit proces. Hij zorgt ervoor dat op het juiste moment de juiste data wordt opgehaald en wordt geanalyseerd. Ook plant de datakapitein een periodiek gebiedsoverleg waarin de inzichten met de betrokkenen worden

besproken. Behalve de beleidsverantwoordelijken zijn bij dit overleg ook de externe binnenstadspartners (centrummanagement, citymarketing etc.) aanwezig. In dit overleg voorziet men de resultaten van duiding en maakt men afspraken over vervolgacties en wie welke rol daarin heeft.

Communicatie

De data worden op verschillende manieren ontsloten. Zoveel mogelijk data worden openbaar ontsloten via een statisch dashboard (aanbod, openbare ruimte, bezoekersaantallen etc.). Het dashboard wordt op een dusdanige wijze vormgegeven dat de gemiddelde gebruiker (zoals een ondernemer, inwoner of pandeigenaren) een beeld krijgt van de staat en ontwikkeling van het centrum.

Daarnaast wordt ieder half jaar een compacte rapportage opgesteld om over de inzichten te communiceren met de partners die een rol hebben in het sturingsproces. De exacte inhoud van de rapportage wordt afgestemd op de doelgroep en de rol die zij hebben in de uitvoering van de gebiedsagenda. Dit zijn in de eerste plaats de betrokken bestuurders, gemeenteraad en externe binnenstadspartners. De rapportage is voorzien van duiding en vervolgstappen.

De gebiedsmonitor vormt hét instrument om:

- de voortgang op de vijf strategische centrumdoelen te volgen;
- data te voorzien van duiding;
- inzicht te bieden in ontwikkelingen, kansen en knelpunten;
- vervolgstappen de formuleren;
- te zorgen voor eenduidige sturingsinformatie tussen gemeente, ondernemers, vastgoed en citymarketing;
- beleidskeuzes te onderbouwen;
- transparant te communiceren met raad, bewoners en partners.

In de loop van de jaren groeit de gebiedsmonitor uit tot het centrale kennisplatform voor de binnenstad – een plek waar data, beleid en binnenstadspartners samenkomen.

CITY DEAL

Dynamische
Binnensteden

<https://citydealbinnensteden.nl>

